

Zarządzenie nr 5/2012
Dyrektora Samorządowego Przedszkola nr 33

z dnia 11 kwietnia 2012r.

**w sprawie instrukcji postępowania w przypadku podejrzenia,
że dziecko jest ofiarą przemocy domowej.**

Na podstawie: Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 roku nr 209, poz. 1245) zarządzam, co następuje:

§ 1

Niniejsze zarządzenie określa zasady postępowania pracowników Samorządowego Przedszkola nr 33, zwanego dalej przedszkolem, w sytuacji podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie w oparciu o obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa (**Załącznik nr 2**).

§ 2

1. W przypadku zauważenia przez pracowników przedszkola siniaków, zadrapań, miejscowych oparzeń lub innych widocznych obrażeń, a także nadmiernej lęklivosti, niepokojących odruchów, wzmożonej agresji mogących świadczyć o stosowaniu wobec dziecka przemocy, należy o tym niezwłocznie poinformować dyrektora przedszkola.
2. Nauczyciel/inny pracownik sporządza notatkę służbową, w której dokonuje opisu obrażeń dziecka lub jego niepokojących zachowań.
3. Dyrektor przedszkola wzywa rodziców w celu wysłuchania wyjaśnień dotyczących zauważonych obrażeń na ciele dziecka lub niepokojących zachowań. Z rozmowy tej sporządza notatkę służbową.

§ 3

1. Po zapoznaniu się z okolicznościami, dyrektor przedszkola podejmuje decyzję o wszczęciu procedury: „Niebieska Karta – A” oraz „Niebieska Karta – B” – stanowiące **Załącznik Nr 1** do niniejszego zarządzenia.
2. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta – A” rodzicowi/opiekunowi prawnemu dziecka lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy przekazuje się formularz „Niebieska Karta-B”.
3. Formularza „Niebieska Karta – B” nie przekazuje się osobie, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie.
4. Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury.

§ 4

1. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.
2. Pracownicy przedszkola zobowiązani są złożyć pisemne oświadczenie o zapoznaniu się z postanowieniami niniejszego zarządzenia (**Załącznik Nr 3**).

PROCEDURA „NIEBIESKA KARTA ”

1. Wypełnienia formularza „Niebieska Karta – A” dokonuje przedstawiciel podmiotu, który pierwszy powziął informację o sytuacji przemocy w rodzinie.
2. Druk A wypełnia się na podstawie rozmowy z osobą wobec której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy w rodzinie. W przypadku, gdy nawiązanie bezpośredniego kontaktu z osobą jest niewykonalne, wypełnienie formularza część A następuje bez udziału tej osoby.
3. Podczas pierwszego kontaktu z osobą doznającą przemocy należy:
 - 1) przekazać formularz B osobie doznającej przemocy, po uprzednim wypełnieniu rubryk dotyczących proponowanych instytucji pomocowych,
 - 2) w przypadku, gdy osobą doznającą przemocy jest dziecko - kartę B należy przekazać osobie zgłaszającej lub dorosłemu członkowi rodziny, który nie jest sprawcą przemocy.
4. Po wypełnieniu karty A należy niezwłocznie (7 dni) przekazać ją do siedziby Zespołu Interdyscyplinarnego w Krakowie – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (w aktach szkoły/placówki oświatowej należy pozostawić kopię dokumentu).
5. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego po otrzymaniu formularza „Niebieska Karta- A” niezwłocznie, nie później niż w ciągu 3 dni od dnia jego otrzymania, przekazuje go członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej, które dokonują analizy sytuacji rodziny i wypełniają formularz „ Niebieska Karta – C”.
6. W ramach procedury szkoła/placówka oświatowa udziela informacji o:
 - 1) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - 2) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - 4) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii.
7. Jeżeli stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, wymaga przewiezienia jej do podmiotu leczniczego, formularz „ Niebieska Karta-A” wypełnia podmiot leczniczy, do którego osoba ta została przewieziona.
8. Zakończenie procedury następuje w przypadku:
 - 1) ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy,
 - 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań, dokonanego przez Zespół Interdyscyplinarny, który ma obowiązek powiadomić o tym podmioty uczestniczące w procedurze.

WZÓR

NIEBIESKA KARTA — A¹)

.....
(miejscowość, data)

.....
(pieczęć podmiotu, o którym mowa w art. 9d ust. 2
ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy
w rodzinie, wypełniającego formularz „Niebieska Karta — A)

I. DANE OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Imię i nazwisko:.....
2. Imiona rodziców:.....
3. Miejsce zamieszkania: kod pocztowy:.....miejscowość:.....
województwo:..... ulica:.....
numer domu:..... numer mieszkania: numer telefonu:
4. Aktualny adres pobytu: kod pocztowy:.....miejscowość:.....
województwo:..... ulica:.....
numer domu:..... numer mieszkania: numer telefonu:

II. INFORMACJA DOTYCZĄCA ZGŁOSZENIA PODEJRZENIA STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zgłaszający: osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:
.....
.....
2. Zgłaszający: inna osoba (np. rodzic, opiekun prawny, opiekun faktyczny, osoba najbliższa, świadek):
 - 1) imię i nazwisko:
 - 2) miejsce zamieszkania: kod pocztowy:..... miejscowość:
 - województwo: ulica:
 - numer domu: numer mieszkania: numer telefonu:

III. DANE OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE

1. Imię i nazwisko:.....
2. Miejsce zamieszkania: kod pocztowy:.....miejscowość:.....
województwo: ulica:
- numer domu: numer mieszkania: numer telefonu:
3. Stosunek pokrewieństwa z osobą, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

IV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, ZACHOWYWAŁA SIĘ W NASTĘPUJĄCY SPOSÓB:

Formy przemocy w rodzinie	Wobec dorosłych			Wobec dzieci		
	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
Stosowała przemoc fizyczną, w tym:						
popychanie						
uderzanie						
wykręcanie rąk						
duszenie						
kopanie						
spoliczkowanie						
inne (podać jakie)						
Uszkodzenia ciała, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zasinienia						
zadrapania						
krwawienia						
oparzenia						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc psychiczną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
izolację						
wyzwiska						
ośmieszanie						
groźby						
kontrolowanie						
ograniczanie kontaktów						
krytykowanie						
poniżanie						
demoralizację						
ciągłe niepokojenie						
inne (podać jakie)						
Stosowała przemoc seksualną, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
zmuszanie do obcowania płciowego i innych czynności seksualnych						
Inny rodzaj zachowań, w tym:	TAK	NIE	wobec kogo*	TAK	NIE	wobec kogo*
niszczenie/uszkodzenie mienia						
zabór/przywłaszczenie mienia						
groźba karalna/znieważenie						
zmuszanie do picia alkoholu						
zmuszanie do zażywania środków odurzających lub substancji psychotropowych oraz niezleconych przez lekarza leków						
inne działające na szkodę najbliższych (podać jakie)						

* Na przykład: żony, męża, partnera, partnerki, matki, ojca, córki, syna.

V. OD JAK DAWNA TE ZACHOWANIA MAJĄ MIEJSCE

.....

VI. ZACHOWANIE

Zachowanie się osoby	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w		Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	
	TAK	NIE	TAK	NIE
trudność nawiązania kontaktu				
spokojny/-na				
płaczliwy/-wa				
zastraszony/-na				
unika rozmów				
agresywny/-na				
stawia opór Policji				

VII. OPIS MIEJSCA ZDARZENIA

(np. szkody, zniszczone sprzęty, nieporządek, rozbite szkło, uszkodzone drzwi, brud, ślady krwi, ślady spożywania alkoholu, wyczuwalna woń alkoholu, inne)

.....

VIII. ŚWIADKOWIE STOSOWANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Świadek I

1. Imię i nazwisko:
2. Miejsce zamieszkania: kod pocztowy: miejscowość:
 województwo: ulica:
 numer domu: numer mieszkania: numer telefonu:

Świadek II

1. Imię i nazwisko:
2. Miejsce zamieszkania: kod pocztowy: miejscowość:
 województwo: ulica:
 numer domu: numer mieszkania: numer telefonu:

Świadek III

1. Imię i nazwisko:
2. Miejsce zamieszkania: kod pocztowy: miejscowość:
 województwo: ulica:
 numer domu: numer mieszkania: numer telefonu:

IX. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA JUŻ KIEDYKOLWIEK KARANA ZA PRZESTĘPSTWO Z UŻYCIEM PRZEMOCY LUB GROŹBY JEJ UŻYCIA:

TAK NIE NIE USTALONO

X. CZY W STOSUNKU DO OSOBY, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, SĄD ZASTOSOWAŁ DOZÓR KURATORA SĄDOWEGO:

TAK NIE NIE USTALONO

XI. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ALKOHOLU:

TAK NIE NIE USTALONO

XII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, NADUŻYWA ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH, SUBSTANCJI PSYCHOTROPOWYCH LUB LEKÓW:

TAK NIE NIE USTALONO

XIII. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, BYŁA LECZONA PSYCHIATRYCZNIE:

TAK NIE NIE USTALONO

XIV. CZY OSOBA, WOBEC KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE STOSUJE PRZEMOC W RODZINIE, POSIADA BROŃ:

TAK NIE NIE USTALONO

XV. CZY W ZWIĄZKU ZE STOSOWANIEM PRZEMOCY W RODZINIE BYŁY PODEJMOWANE NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA:

powiadamy i interwencje Policji

powiadamy prokuratury

zatrzymanie

dozór Policji

wydanie zakazu kontaktowania się z określonymi osobami

wydanie zakazu zbliżania się do określonych osób

wydanie postanowienia o obowiązku opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym

tymczasowe aresztowanie

wszczęcie postępowania karnego lub innego postępowania sądowego (jakiego? np. rozwodowego, rodzinnego)

.....

poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego

odebranie dziecka w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie

zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu (w stosunku do kogo?)

.....

leczenie innych uzależnień (jakich, w stosunku do kogo?)

.....

zobowiązanie do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (nałożone przez kogo?)

.....

udzielono pomocy medycznej

inne działania (jakie?)

.....

XVI. DZIAŁANIA PODJĘTE PRZEZ POLICJĘ

Działania podjęte przez Policję	Osoba, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w		Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie	
	TAK	NIE	TAK	NIE
pouczenie				
środki przymusu bezpośredniego (jakie?)				
badanie na zawartość alkoholu w organizmie (wynik)	 (wynik)	
izba wytrzeźwień				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych/do wytrzeźwienia				
policyjne pomieszczenia dla osób zatrzymanych				
policyjna izba dziecka				

XVII. DANE DOTYCZĄCE RODZINY

Inne osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie:

Lp.	Imię i nazwisko	Stosunek pokrewieństwa	Wiek	Czym się zajmuje*
1				
2				
3				
4				

* Zawód, miejsce pracy, w przypadku dzieci — szkoła/klasa.

XVIII. INFORMACJE DOTYCZĄCE STANU ZDROWIA OSOBY, CO DO KTÓREJ ISTNIEJE PODEJRZENIE, ŻE JEST DOTKNIĘTA PRZEMOCĄ W RODZINIE

1. Stan psychiczny:		
pobudzony/-na	ospały/-ła/apatyczny/-na	płaczący/-wa
agresywny/-na	lękliwy/-wa	inny/-na (jaki/-kaka?)

2. Porozumiewanie się:

chętnie nawiązuje kontakt	trudno nawiązuje kontakt
małomówny/-na	jąka się
krzyczy	wypowiada się nielogicznie
odmawia odpowiedzi na zadawane pytania	
porozumiewa się niewerbalnie (np. językiem migowym, gestami, piktogramami itp.)	

.....

Reakcja na osobę towarzyszącą (szczególnie ważne w przypadku dzieci):

.....

3. Rodzaje uszkodzeń:

skaleczenia otarcia naskórka ślady oparzenia	ślady nakłucia siniaki zwichnięcia	ślady ugryzienia krwawienia złamania kości
4. Stan higieny: Skóra:	czysta wysuszona odparzona pieluszkowe zapalenie skóry	brudna odmrożona odleżyny
Włosy:	czyste wszawica ciemieniucha	brudne łysienie/włosy powyrywane

5. Inne objawy podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie/zaniedbania:

strój brudny/nieadekwatny do pory roku	waga/wzrost nieadekwatne do wieku
rozwój nieadekwatny do wieku	wyniszczenie organizmu
odwodnienie	ponawianie zgłoszeń do lekarza
niekorzystanie z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby	
niestosowanie się do wcześniejszych zaleceń lekarskich	

6. obrażenia i objawy spójne z wersją przedstawioną przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

TAK NIE

7. W przypadku dziecka obrażenia i objawy spójne również z wersją przedstawioną przez rodzica lub opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego:

TAK NIE

8. Konieczność przeprowadzenia konsultacji specjalistycznej:

TAK NIE

9. Podjęte leczenie:

przyjęto na oddział szpitalny (jaki?).....
skierowano do szpitala (jakiego?)
udzielono pomocy ambulatoryjnej i odesłano do domu
inne (jakie?)

10. Poinformowano o możliwości otrzymania zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z przemocą w rodzinie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 201, poz. 1334).

TAK NIE

11. Wydano zaświadczenie lekarskie:

TAK NIE

12. Wydano skierowanie na badanie lekarskie:

TAK NIE

13. Wydano zwolnienie lekarskie od pracy:

TAK NIE

XIX. PODJĘTE DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

1. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie:

powiadomienie Policji

udzielenie pomocy socjalnej

udzielenie pomocy medycznej

(w przypadku przemyśle seksualnej należy działać zgodnie z procedurą postępowania Policji i placówki medycznej)

inne (jakie?)

.....

2. Działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, poprzez zapewnienie jej miejsca w placówce całodobowej:

specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie

ośrodku wsparcia

ośrodku interwencji kryzysowej

domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

szpitalu

innych (jakich?)

.....

3. Działania zmierzające do udzielenia pomocy dzieciom
-
-

4. Przekazanie informacji organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego
-
-

5. Inne (jakie?)
-
-

XX. WNIOSKI PRZEDSTAWICIELA PODMIOTU WYPEŁNIAJĄCEGO FORMULARZ

.....

.....

.....

XXI. DODATKOWE INFORMACJE

.....

.....

- 1) Części I—XV, XVII i XIX—XXI wypełniają przedstawiciele wszystkich pomiotów wymienionych w art. 9d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Część XVI dodatkowo wypełnia przedstawiciel Policji. Część XVIII dodatkowo wypełnia przedstawiciel ochrony zdrowia.

.....
.. (podpis przedstawiciela podmiotu
wypełniającego formularz „Niebieska
Karta — A”)

.....

(data wpływu formularza
„Niebieska Karta — A” do
przewodniczącego zespołu
interdyscyplinarnego)

POUCZENIE DLA OSÓB DOTKNIĘTYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE**Co to jest przemoc w rodzinie?**

Przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Kto może być ofiarą przemocy w rodzinie?

- współmałżonkowie
- partnerzy w związkach nieformalnych
- dzieci
- osoby starsze
- osoby niepełnosprawne

Najczęstsze formy przemocy w rodzinie to:**Przemoc fizyczna:**

- bicie, popychanie, kopanie, duszenie, bicie przedmiotami, parzenie, policzkowanie...

Przemoc psychiczna:

- wyśmiewanie, szydzenie, lżenie, okazywanie braku szacunku, poddawanie stałej krytyce, kontrolowanie i ograniczanie kontaktu z bliskimi...

Przemoc seksualna:

- wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi...

Inny rodzaj zachowań:

- zmuszanie do oddawania uzyskiwanych środków finansowych, uniemożliwienie podjęcia pracy, niezaspakajanie podstawowych potrzeb materialnych...
- niszczenie rzeczy osobistych
- demolowanie mieszkania
- wynoszenie sprzętów domowych i ich sprzedawanie
- pozostawianie bez opieki osoby, która z powodu choroby, niepełnosprawności bądź wieku nie może samo- dzielnie zaspokoić swoich potrzeb
- zmuszanie do picia alkoholu
- zmuszanie do zażywania środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków

PAMIĘTAJ!!!

Prawo zabrania stosowania przemocy i krzywdzenia swoich bliskich. Jeżeli Ty lub ktoś z Twoich bliskich jest ofiarą przemocy ze strony osoby najbliższej, nie wstydź się prosić o pomoc. Prawo stoi po Twojej stronie!

Jeżeli doznajesz takich zachowań, powiadom:

- Policję, dzwoniąc na numer 997 lub 112,
- prokuraturę.

Policjant ma obowiązek:

- **zapewnienia bezpieczeństwa** (art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji — policjanci, wykonując czynności,
- mają prawo zatrzymywania sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego);
- przekazania informacji o interweniujących policjantach (stopień, imię i nazwisko oraz numer identyfikacyjny policjantów, nazwa i siedziba jednostki, w której pełnią służbę);
- przekazania, na wniosek sądu lub prokuratury, dokumentacji policyjnej jako dowodów w postępowaniu;
- uczestniczenia, na wniosek sądu, jako świadkowie w sprawie karnej.

Prokurator w toku postępowania przygotowawczego ma prawo do:

- oddania podejrzanego pod dozór Policji z zakazem kontaktowania się z pokrzywdzonym;
- oddania podejrzanego pod dozór Policji zamiast zastosowania tymczasowego aresztowania, pod warunkiem
- że oskarżony w wyznaczonym terminie opuści lokal zajmowany wspólnie z pokrzywdzonym oraz określi miejsce swojego pobytu;
- nakazania podejrzanemu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym — jeżeli zachodzi uzasadniona obawa, że oskarżony ponownie popełni przestępstwo z użyciem przemocy wobec tej osoby, zwłaszcza gdy popełnieniem takiego przestępstwa groził.

Polskie prawo ściga sprawców przestępstw przeciwko osobom bliskim za:

- znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny — art. 207 k.k.;
- uderzenie człowieka lub naruszenie jego nietykalności cielesnej w inny sposób — art. 217 k.k. (ściganie przestępstwa odbywa się z oskarżenia prywatnego);
- pozbawienie człowieka wolności — art. 189 k.k.;
- groźenie innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona — art. 190 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- wzbudzanie u innej osoby uzasadnionego okolicznościami poczucia zagrożenia lub naruszenie jej prywatności poprzez uporczywe nękanie — art. 190a § 1 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- stosowanie przemocy lub groźby bezprawnej, w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia określonego stanu — art. 191 k.k.;
- utrwalanie wizerunku nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej, przez użycie wobec niej przemocy, groźby bezprawnej lub podstępem, albo rozpowszechnienie wizerunku nagiej osoby lub w trakcie czynności seksualnej bez jej zgody — art. 191a k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
- doprowadzenie innej osoby do obcowania płciowego przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem (zgwałcenie) oraz doprowadzenie w ten sam sposób innej osoby do poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności — art. 197 k.k. (ściganie na wniosek pokrzywdzonego);
/UWAGA! Przestępstwo to popełnia również małżonek, który dopuszcza się zgwałcenia współmałżonka!;/
- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu w postaci: pozbawienia człowieka wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia bądź innego ciężkiego kalectwa, ciężkiej

choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, całkowitej lub znacznej trwałej niezdolności do pracy w zawodzie lub trwałego, istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała — art. 156 k.k.;

- spowodowanie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, w wyniku którego pokrzywdzonym jest osoba najbliższa — art. 157 § 1 i 2 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- uporczywe uchylanie się od wykonania ciężącego z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych (uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego) — art. 209 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego, organu opieki społecznej lub innego właściwego organu);
- kradzież lub kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej — art. 278 k.k. i art. 279 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- niszczenie, uszkodzenie cudzej rzeczy lub czynienie jej niezdatną do użytku — art. 288 k.k. (ścigane na wniosek pokrzywdzonego);
- porzucenie wbrew obowiązkowi troszczenia się o małoletniego poniżej lat 15 albo o osobę nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny — art. 210 k.k.;
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego poniżej lat 15 albo osoby nieporadnej ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru — art. 211 k.k.;
- obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania — art. 200 k.k.;
- rozpijanie małoletniego, przez dostarczanie mu napoju alkoholowego, ułatwianie jego spożycia, lub nakłanianie go do spożycia takiego napoju — art. 208 k.k.

Masz też prawo do złożenia na Policji lub w prokuraturze zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez osobę, która krzywdzi Ciebie i Twoją rodzinę.

PAMIĘTAJ!!!

Sprawca przemocy wobec bliskich, gdy czuje się bezkarny, prawdopodobnie nie zmieni się, będzie dalej stosował przemoc, bez względu na składane obietnice; następnym razem może być znacznie gorzej.

Jeżeli jednak zaufasz jego deklaracjom o zmianie zachowania wobec Ciebie/Twojej rodziny i zechcesz się wycofać, pamiętaj, że złożone przez Ciebie dotychczas zeznania nie będą mogły być wykorzystane przez prawne instytucje działające po to, aby Ci pomóc. Dlatego zanim podejmiesz taką decyzję, zastanów się i skonsultuj ją z psychologiem, terapeutą lub inną osobą pomagającą ofiarom przemocy w rodzinie, np. w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy rodzinie, ośrodku interwencji kryzysowej.

PAMIĘTAJ!!!

Zahamowanie przemocy w rodzinie jest możliwe — możesz z nią walczyć i uzyskać pomoc dla siebie i swoich bliskich.

Jak to możliwe?

Zrób dwa kroki:

1. Krok pierwszy — zanotuj przebieg zdarzenia (pamięć bywa zawodna):

Kto Cię skrzywdził? (imię i nazwisko)

.....
Kim jest dla Ciebie sprawca przemocy w rodzinie?

(Podać kto — mąż, żona, partner, partnerka, ojciec, matka, brat, siostra, syn, córka, inne)

.....
Kiedy to się stało?

data godzina miejsce

Na czym polegała przemoc? (awantura, krzyk, lżenie, bicie, kopanie, rzucanie sprzętami, niszczenie sprzętów, bicie dzieci, groźby pobicia, groźby zabicia, wyrzucanie z domu, inne — podać jakie?)

.....
.....
.....
.....
Kto widział, słyszał przebieg zdarzenia?

.....
Kto interweniował? (imię i nazwisko policjanta, jego numer służbowy, jednostka)

.....
.....
.....
Czy po raz pierwszy Policja interweniuje w Twoim domu w takiej sprawie?

TAK NIE

Jak często dochodzi do przemocy w Twoim domu? (raz w miesiącu, raz na tydzień, częściej)

.....
.....
Kiedy to się wydarzyło poprzednim razem?

Czy przemocy w rodzinie towarzyszy picie alkoholu?

TAK NIE

Czy zawsze krzywdzi Cię ten sam sprawca?

TAK NIE

Czy sprawca był już karany sądownie za czyn podobny?

TAK NIE

Czy wobec sprawcy sąd zastosował dozór kuratora sądowego?

TAK NIE

2. Krok drugi — do kogo możesz zwrócić się o pomoc?

Czy kiedykolwiek korzystałeś/korzystałaś z pomocy instytucji lub organizacji obowiązanych do udzielania pomocy?

TAK NIE

Jeżeli: „TAK”, to z pomocy jakich instytucji lub organizacji?

.....
.....

Jeżeli: „NIE”, to poniżej podajemy Ci nazwy instytucji i organizacji, z których pomocy możesz skorzystać i się do nich zwrócić:

- **Ośrodki pomocy społecznej** — pomogą Ci w sprawach socjalnych, bytowych i prawnych.
- **Powiatowe centra pomocy rodzinie** — pomogą Ci w zakresie prawnym, socjalnym, terapeutycznym lub udzielą informacji na temat instytucji lokalnie działających w tym zakresie w Twojej miejscowości.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej** — zapewnią schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Ośrodki wsparcia** — zapewnią schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, udzielą Ci pomocy i wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej.
- **Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie** — zapewnią bezpłatne schronienie Tobie i Twojej rodzinie, gdy jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, oraz udzielą Ci specjalistycznej pomocy, w tym: pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, terapeutycznej i medycznej, oraz wsparcia w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, a także opracują plan pomocy.
- **Prokuratura, Policja** — możesz tam złożyć zawiadomienie o przestępstwie znęcania się popełnionym na Twoją szkodę lub na szkodę Twoich bliskich i poprosić o udzielenie podstawowej informacji prawnej.
- **Sąd rodzinny i opiekuńczy** — możesz tam złożyć pozew w sprawach rodzinnych lub wnioski dotyczące spraw opiekuńczych Twoich dzieci.
- **Ochrona zdrowia** — możesz tam uzyskać zaświadczenie lekarskie o doznanych obrażeniach, poprosić o pomoc lekarską, spytać o adresy specjalistycznych poradni lekarskich.
- **Komisje rozwiązywania problemów alkoholowych** — jeżeli przemocy w Twoim domu towarzyszy picie alkoholu, możesz zwrócić się do nich z wnioskiem o skierowanie sprawcy przemocy na leczenie odwykowe lub uzyskać inną pomoc związaną z nadużywaniem przez niego alkoholu.

Na Twoim terenie funkcjonują lokalne placówki udzielające pomocy ofiarom przemocy w rodzinie:

Lp.	Nazwa instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon

Możesz zadzwonić również pod numery telefonów:

Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”

tel. 801 12 00 02 (płatny pierwszy impuls, linia czynna od poniedziałku do soboty w godzinach 8.00—22.00, w niedziele i święta w godzinach 8.00—16.00),

tel. (22) 666 28 50 — dyżur prawny (linia płatna, czynna w poniedziałek i wtorek w godzinach 17.00—21.00), Poradnia e-mailowa: niebieskalinia@niebieskalinia.info.

Policyjnego Telefonu Zaufania

tel. 800 120 226 (linia bezpłatna przy połączeniu z telefonów stacjonarnych, czynna codziennie w godzinach od 9.30 do 15.30, od godz. 15.30 do 9.30 włączony jest automat).

WAŻNE!!!

Na skutek wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”, informacja dotycząca Twojej sytuacji rodzinnej zostanie przekazana przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego, który podejmie dalsze działania.

Zawsze możesz wzywać Policję na interwencję, poinformować prokuraturę oraz zwrócić się o pomoc do podmiotu/organizacji realizujących działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Możesz również poprosić dzielnicowego, aby przyszedł do Twojego domu i udzielił stosownej pomocy i niezbędnych informacji.

Załącznik Nr 2 do Zarządzenia Nr 5/2012
Dyrektora Samorządowego Przedszkola nr 33 w Krakowie

1. Wybrane regulacje prawne w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony praw dziecka

- 1) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- 2) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 roku nr 209, poz. 1245
- 3) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. Nr 64, poz. 593, z późn. zm.),
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późn.zm.),
- 5) Ustawa o prokuraturze z dnia 20 czerwca 1985 r.(Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 206 z późn.zm),
- 6) Ustawa o Policji z dnia 6 kwietnia 1990 r.(Dz.U.z 2007 r.Nr 43, poz. 277 z późn.zm.),
- 7) Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. Dz. U. z 1997 Nr.88, poz. 553 z późn.zm.),
- 8) Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r.(Dz.U. Nr 9, poz. 59 ze zmian.),
- 9) Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopad 1964 r. Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn.zm.),
- 10) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- 11) Konwencja o Prawach Dziecka przyjętą przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z dnia 23 grudnia 1991 r.).

2. Wybrane przepisy krajowych aktów prawnych chroniących dziecko przed przemocą.

Przestępstwa i wykroczenia wobec dzieci:

1. Zachowania w rodzinie polegające na stosowaniu przemocy mogą nosić znamiona przestępstwa lub wykroczenia.

1) Kodeks karny - to zbiór przepisów prawnych, które określają przestępstwa.

Art. 217 K.k – naruszenie nietykalności cielesnej (ścigane z oskarżenia prywatnego np. opiekunów dziecka),

Art. 207 K.k – przestępstwo znęcania się (ścigane z oskarżenia publicznego, czyli każdy kto zauważy),

Art. 199 § 1 K.k – nadużycie zależności - ścigane na wniosek pokrzywdzonego (lub Rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub przedstawiciela ustawowego dziecka),

Art. 160 § 1 K.k.– narażenie na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu,

Art. 200 K.k – czyn lubieżny – ścigane następuje z urzędu,

Art. 210 K.k. – porzucenie – przestępstwo ścigane urzędu.

2) Kodeks postępowania karnego

Art. 304 § 1 K.p.k. – każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu powinien zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

Art. 304 § 2 K.p.k. – obowiązek zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ciąży na instytucjach państwowych i samorządowych. Ten obowiązek prawny dotyczy zawiadomienia o każdym przestępstwie ściganym z urzędu. Niedopełnienie obowiązku zawiadomienia o przestępstwie przez funkcjonariusza publicznego stanowi przestępstwo niedopełnienia obowiązku służbowego art. 231 K.k.

3) Kodeks wykroczeń – to zbiór przepisów prawa określające wykroczenia - te dotyczące dzieci to :

Art.104 – nakłanianie osoby małoletniej do żebrania,

Art.106 – dopuszczenie do przebywania dziecka w wieku do lat 7 w okolicznościach niebezpiecznych dla jego zdrowia .

4) Kodeks rodzinny i opiekuńczy – określa sądowy nadzór nad wykonywaniem władzy rodzicielskiej:

Art. 100 – mówi ,że sąd opiekuńczy jest zobowiązany udzielać pomocy rodzicom, jeżeli jest ona potrzebna do należytego wykonywania władzy rodzicielskiej.

5) Kodeks postępowania cywilnego:

Art. 572 § 1 – każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu (np. kiedy rodzice nie wykonują lub nadużywają władzy rodzicielskiej), zobowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

6) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - Art.12

a) Osoba, która w związku z wykonywaniem czynności służbowych poweźmie podejrzenie, że w danej rodzinie popełniono przestępstwo z użyciem przemocy jest zobowiązana do niezwłocznego złożenia zawiadomienia o tym na policji lub w prokuraturze.

b) Osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym Policję, prokuraturę lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Wybrane definicje

- 1) **Przemoc w rodzinie**- należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny lub zamieszkujących wspólnie osób. W szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.
- 2) **Przemocą** jest fizyczne lub umyślne działanie na szkodę, wykorzystywanie seksualne, zaniedbywanie lub maltretowanie dziecka poniżej 18 roku życia przez osobę, która jest odpowiedzialna za jego pomyślny rozwój oraz działania będące zagrożeniem dla jego rozwoju. Można wyróżnić następujące formy krzywdzenia: przemoc fizyczna, maltretowanie psychiczne (emocjonalne), zaniedbywanie, wykorzystywanie seksualne.
- 3) **Przemoc fizyczna** wobec dziecka – są to wszelkiego rodzaju działania powodujące nieprzypadkowe urazy u dziecka. Kara cielesna staje się karalna jeżeli jest stosowana wobec dziecka dla zaspokojenia namiętności lub złości albo gdy jest nieumiarkowana lub nadmierna.
- 4) **Maltretowanie psychiczne** (emocjonalne) dziecka – jest to rozmyślne niszczenie lub znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju dziecka bez stosowania przemocy fizycznej . Zakres zachowań, które kwalifikować można do tej kategorii, jest bardzo duży – od wyzwisk, gróźb, poprzez emocjonalne odrzucanie, po nadmierne wymagania i nieliczenie się z możliwościami rozwojowymi dziecka.
- 5) **Zaniedbanie dziecka** – to niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych (związanych z odżywianiem, ubieraniem, schronieniem, higieną, opieką medyczną) i psychicznych (miłość, bezpieczeństwo, przynależność etc.) dzieci. Zaniedbywanie

występuje także wtedy, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby biologiczne, natomiast nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej.

- 6) Wykorzystywanie seksualne dziecka (molestowanie) – to włączenie dziecka w aktywność seksualną, której nie jest ono w stanie zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi pomiędzy dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeżeli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy. Aktywność taka może dotyczyć:
 - a) namawiania lub zmuszania dziecka do angażowania się w czynności seksualne;
 - b) wykorzystywanie dziecka do prostytucji lub innych prawnie zakazanych praktyk o charakterze seksualnym;
 - c) wykorzystywanie dziecka do przedstawień o charakterze pornograficznym.
- 7) Znęcanie się – to działanie lub zaniechanie polegające na umyślnym zadawaniu bólu fizycznego lub dolegliwych cierpień moralnych, powtarzającym się albo jednorazowym lecz intensywnym i rozciągniętym w czasie np. bicie, straszenie, znieważanie.
- 8) Porzucenie – to nieuzasadnione sytuacją oddalenie się od osoby, wymagającej troszczenia się o nią bez zapewnienia jej opieki ze strony innych osób lub instytucji.
- 9) Władza rodzicielska – to ogół praw i obowiązków względem dziecka, mających na celu zapewnienie mu należytej pieczy i strzeżenie jego interesów.

4. INSTYTUCJE CHRONIĄCE PRAWA DZIECKA

1. Policja – Podstawowym zadaniem policji jest ochrona życia i zdrowia ludzi.

Zadania policji:

- 1) przyjmuje zgłoszenia interwencji;
- 2) zapewnia doraźną opiekę dla ofiar przestępstw w tym przestępstw z użyciem przemocy;
- 3) zabezpiecza dowody przestępstwa ;
- 4) obowiązkowo prowadzi procedurę „ Niebieskiej Karty „ dla rodzin z problemem przemocy domowej.

2. Prokuratura – Prokuratura jest organem państwowym powołanym do ścigania przestępstw.

3. Sąd Rejonowy – Wydział Rodzinny i Nieletnich - inaczej Sąd Opiekuńczy (w miejscu zamieszkania osoby ,której postępowanie ma dotyczyć) jest właściwym do rozpoznawania spraw dzieci i osób małoletnich.

Zawiadomienie sądu rodzinnego może przybrać **formy**:

- a) wniosku o wgląd w sytuację rodzinną ;
- b) wniosku o wgląd w sytuację małoletniego.

4. Ośrodek Pomocy Społecznej – Celem działania Pomocy Społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych , które same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Zjawisko przemocy domowej spełnia wymogi kryteriów trudnej sytuacji życiowej , z których wynika ustawowy obowiązek interwencji i wsparcia ze strony pomocy społecznej.

W ramach współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej można :

- 1) zwrócić się o zbadanie sytuacji rodziny i przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, która umożliwi diagnozę sytuacji rodziny lub osoby ;

- 2) wnioskować o udzielenie pomocy finansowej lub rzeczowej;
- 3) zwrócić się o przeprowadzenie interwencji i o pomoc w zgłoszeniu sprawy do Sądu Rodzinnego i Nieletnich (bez podawania szczegółów stanowiących tajemnicę służbową);
- 4) zwrócić się o wskazanie instytucji zajmującej się pomaganiem ofiarom przemocy domowej.

**Załącznik Nr 3 do Zarządzenia Nr 5/2012
Dyrektora Samorządowego Przedszkola nr 33 w Krakowie**

.....
/ imię i nazwisko pracownika/

.....
/ stanowisko służbowe/

O Ś W I A D C Z E N I E

Niniejszym oświadczam, że zapoznałam się z przepisami Zarządzenia wewnętrznego Nr 5/2012 Dyrektora Samorządowego Przedszkola Nr 33 w Krakowie ul. Rżącka 1, dotyczącymi procedur postępowania w przypadku zauważenia stosowania wobec dziecka przemocy .

Przyjmuję do stosowania

.....
/podpis pracownika/